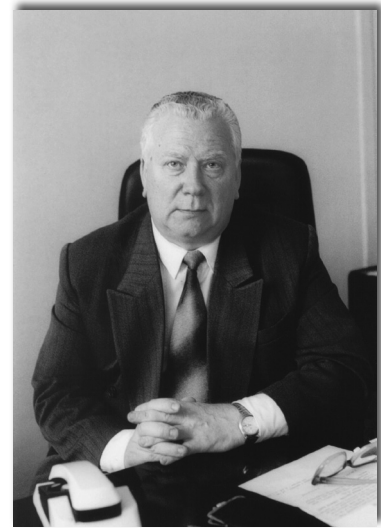

Тронько Микола Дмитрович

(до 70-річчя від дня народження)

28 лютого виповнилося 70 років відомому спеціалісту в галузі ендокринології, академіку НАМН України Миколі Дмитровичу Троньку.

Микола Дмитрович Тронько народився 28 лютого 1944 року в населеному пункті станції Лазо Приморського краю в сім'ї військового лікаря. Микола Дмитрович, як і його батько, мріяв стати лікарем. У 1967 р. він закінчив Київський медичний інститут ім. О.О. Богомольця. У подальшому вся професійна діяльність М.Д. Тронька пов'язана з Інститутом ендокринології та обміну речовин. У період 1967-1982 рр. він пройшов шлях від аспіранта до старшого наукового співробітника, обіймав посади вченого секретаря та заступника директора інституту. У цей період наукові інтереси М.Д. Тронька були зосереджені на дослідженні механізмів дії гормонів, зокрема обміну кортикостероїдів, патогенезу порушень функцій ендокринної системи, і визначили подальший напрямок його роботи як вченого-теоретика, ендокринолога-клініциста.

У 1984 р. М.Д. Тронько захистив докторську дисертацію, а в 1989 р. був затверджений у званні професора. У 1986 р. М.Д. Тронько стає директором Інституту ендокринології та обміну речовин (зараз – ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України»). З 2003 р. очолює кафедру ендокринології НМАПО ім. П.Л. Шупика МОЗ України. У 1992 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України за спеціальністю «радіаційна медицина», в 1993 р. – членом-кореспондентом НАМН України за спеціальністю «ендокринологія», а у 2010 р. Микола Дмитрович стає академіком НАМН України за спеціальністю «радіаційна ендокринологія».

Масштаб наукової діяльності М.Д. Тронька величезний. Він плідно працює над фундаментальними проблемами в галузі ендокринології,

його наукові дослідження охоплюють різні аспекти фізіології, біохімії, патофізіології ендокринної системи. Низку експериментальних робіт присвячено вивченню регуляції секретії, механізму дії та обміну кортикостероїдів. Проведені наукові дослідження дозволили Троньку М.Д. сформулювати оригінальну концепцію функціональної трансформації кортикостероїдів. Останнім часом він продовжує інтенсивно вивчати проблеми регуляції обміну речовин, питання регуляції внутрішньоклітинних процесів у нормі й патології. Результати цих досліджень є підґрунтям для іншої сфери наукової діяльності Миколи Дмитровича, а саме розробки та впровадження нових технологій діагностики, лікування та профілактики ендокринопатій.

Усвідомлення глобальності проблеми цукрового діабету, необхідності вирішення питань ранньої діагностики, профілактики, оптимізації лікування захворювання та його ускладнень призвели до розроблення і реалізації Державної цільової програми «Цукровий діабет» з ініціативи та за безпосередньої участі М.Д. Тронька та очолюваного ним колективу. Програма створила умови для значного поліпшення медичної допомоги хворим на цукровий діабет, своєчасне виявлення хвороби та її ускладнень, покращання якості життя хворих. Під керівництвом М.Д. Тронька вперше в Україні створені бази даних державного реєстру хворих на цукровий діабет, що дає можливість здійснювати динамічний контроль за кожним випадком захворювання, вирішувати важливі наукові завдання і практичні питання лікувально-діагностичного процесу. Під керівництвом М.Д. Тронька ведуться фундаментальні дослідження з вивчення патогенезу цукрового діабету, новітніх методів лікування цього захворювання, зокрема генної терапії ек-

Ювілеї

периментального цукрового діабету, які отримали міжнародне визнання. Як член Міжнародної та Європейської діабетологічних асоціацій, академік М.Д. Тронько представляє вітчизняну ендокринологію на найбільших наукових форумах, є постійним автором ряду провідних зарубіжних журналів.

М.Д. Тронько вніс значний внесок у реалізацію Державної цільової програми «Цукровий діабет», координуючи її як президент Асоціації ендокринологів.

Поряд із Державною цільовою програмою «Цукровий діабет», з ініціативи М.Д. Тронька в урядових структурах розглядається постанова щодо заходів профілактики захворювань, пов'язаних із дефіцитом йоду. М.Д. Тронько ініціював створення міжнародної програми за участю ВООЗ та ЮНІСЕФ щодо визначення йодної забезпеченості мешканців різних регіонів України. Розроблена детальна карта йодної недостатності різних регіонів України, яка є основою для вдосконалення йодної профілактики на державному рівні.

Значне місце в наукових дослідженнях М.Д. Тронька займає радіаційна ендокринологія. Після аварії на ЧАЕС він очолює і є безпосереднім виконавцем головних національних і міжнародних наукових програм із досліджень різних форм патології щитоподібної залози після аварії на ЧАЕС. Він брав участь у створенні клініко-морфологічного реєстру раку щитоподібної залози в осіб, що були дітьми та підлітками на час Чорнобильської катастрофи, очолює виконання сумісних міжнародних наукових проектів. Слід зазначити, що М.Д. Тронько з перших днів після Чорнобильської катастрофи брав безпосередню участь в організації госпіталізації та обстеження евакуйованих із зони відчуження дітей та підлітків у клініку Інституту. Встановлені за його участі особливості перебігу радіоіндукованого раку щитоподібної залози дозволили принципово змінити тактику лікування цієї патології. Тронько М.Д. є одним зі співавторів розробки запатентованого вітчизняного препарату L-тироксин, який є необхідною складовою післяопераційного лікування хворих на рак щитоподібної залози.

Під керівництвом М.Д. Тронька вперше були отримані дані з динаміки зростання захворюваності на рак щитоподібної залози в дітей та підлітків після аварії на ЧАЕС, інтенсивно проводяться дослідження особливостей молекулярно-генетичних механізмів канцерогенезу радіоіндукованого раку щитоподібної залози.

Вагомим є внесок М.Д. Тронька, президента Асоціації ендокринологів України, у регулярне проведення національних конгресів із широкою

участю регіональних та міжнародних представників. У цій же якості він впродовж усієї своєї діяльності активно підтримує передових організаторів охорони здоров'я регіонів України, сприяє підготовці кадрів для медичних закладів країни, розробці та впровадженню в широку клінічну практику національних алгоритмів сучасної діагностики та лікування ендокринних захворювань.

М.Д. Тронько виконує важливу роботу з підготовки науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом виконано та захищено 11 докторських та 12 кандидатських дисертацій. На теперішній час під його керівництвом виконується 3 докторські і 3 кандидатські дисертації.

Творча активність, невгамовна енергія, дивовижна працездатність та професіоналізм найвищого гатунку здобули визнання академіка М.Д. Тронька в широких наукових і громадських колах. За значний особистий внесок у розвиток вітчизняної медицини М.Д. Троньку присвоєно ряд нагород: орден «За заслуги» III ступеня, нагрудний знак «Знак пошани» та ін.

За великі досягнення в галузі радіаційної ендокринології, зокрема за фундаментальні та прикладні дослідження радіоіндукованої патології щитоподібної залози, М.Д. Тронько у 2007 році отримав Державну премію України в галузі науки і техніки. Він є лауреатом премії ім. О.О. Богомольця НАН України (1989 р.). У 2008 р. М.Д. Троньку у складі авторського колективу присуджена премія ім. В.П. Комісаренка НАН України в галузі патофізіології, клінічної та експериментальної ендокринології. За видатний внесок в галузі радіаційної ендокринології у 2012 р. Микола Дмитрович став лауреатом Нагасакської Меморіальної премії миру ім. Такаї Нагаї (Японія).

Академік Тронько – автор близько 500 друкованих праць, серед яких 37 монографій, 34 авторських свідоцтва та Деклараційних патентів України. Серед його публікацій понад 150 наукових робіт зі спеціальності «радіаційна ендокринологія». Серед основних – 16 монографій, зокрема монографія «Рак щитовидної залози у дітей України. Последствия Чернобыльской катастрофы», статті в провідних закордонних виданнях (Nature, Science, Lancet, Cancer, Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism, Thyroid, Radiology Protection тощо).

Ендокринологічна спільнота України вітає Миколу Дмитровича з ювілеєм і бажає йому міцного здоров'я, нових творчих звершень, довгих років плідної творчої діяльності на благо вітчизняної ендокринології.

Славнов Валентин Миколайович

(до 90-річчя від дня народження)

18 січня 2014 року виповнилося 90 років від дня народження і 60 років наукової, лікарської і громадської діяльності відомого спеціаліста в галузі медичної радіології, фундатора ядерної медицини, доктора медичних наук, професора Валентина Миколайовича Славнова.

З 1942 по 1947 р. Славнов В.М. перебував у лавах Радянської Армії, був учасником Великої Вітчизняної війни в складі 4-го гвардійського Кубанського козачого корпусу і 5-го гвардійського Донського козачого корпусу. Нагороджений орденами «Отечественной войны», «За мужество» і 15 медалями.

Після демобілізації з лав Радянської Армії закінчив Чернігівську фельдшерсько-акушерську школу і в 1949 р. вступив до Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця, який закінчив з відзнакою в 1955 р. З 1955 по 1958 рік проходив навчання в аспірантурі на кафедрі рентгенології і радіології Київського медичного інституту. З 1958 по 1960 р. працював молодшим науковим співробітником радіологічної лабораторії Інституту інфекційних хвороб АМН СРСР та за сумісництвом старшим інспектором Міністерства охорони здоров'я з рентгенології і радіології.

Після захисту кандидатської дисертації і одержання наукового ступеня кандидата медичних наук працював асистентом і доцентом кафедри медичної радіології Київського інституту удосконалення лікарів. Докторська дисертація, яку він захистив у 1967 р. в Центральному Інституті рентгенології і радіології МОЗ СРСР, присвячена вивченню функціонального стану печінки при захворюваннях щитоподібної залози і у хворих, які лікувались радіоактивним йодом від тиреотоксикозу.

З 1968 по 2005 рік В.М. Славнов працював в Інституті ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка на посаді керівника відділу радіології. Саме тут яскраво розкрилися організаційні здібності і талант вченого. У 1974 р. він одержав вчене звання професора зі спеціальності медична радіологія. З вересня 2005 р. по теперішній час він працює в Національному науковому центрі «Інститут кардіології ім. М.Д. Стражеска» Національної академії медичних наук України на посаді завідувача лабораторії радіоізотопних методів дослідження.

Вся наукова діяльність В.М. Славнова пов'язана з розвитком і становленням медичної радіології та ядерної медицини. Його ранні наукові дослідження присвячені радіонуклідній діагностиці захворювань щитоподібної залози, нирок, гепатобіліарної і серцево-судинної системи при ендокринних і серцево-судинних захворюваннях. Основним напрямком наукових досліджень підрозділів, керованих

професором В.М. Славновим, є розробка, удосконалення та впровадження в клінічну практику нових радіонуклідних методів дослідження ендокринної системи. Він є піонером впровадження радіоімунологічних методів визначення рівня гормонів у сироватці крові.

Професором В.М. Славновим і його співробітниками експериментально обґрунтовані, розроблені та впроваджені в клінічну практику методи скінтиграфії надниркових залоз, методика дослідження обміну ^{131}I -інсуліну в організмі пацієнта, оптимальний комплекс діагностики пухлин щитоподібної залози, метод визначення життєздатності трансплантатів органних культур щитоподібної залози і сім'яників, спосіб діагностики ангіопатій нижніх кінцівок; спосіб виявлення порушень гемодинаміки статевих органів; спосіб діагностики запальних процесів кісток стопи; спосіб діагностики порушень кровотоку та остеоартропатій колінних суглобів, спосіб радіонуклідної діагностики стану нирок і запальних процесів суглобів та/або кісток у хворих на цукровий діабет, спосіб ранньої діагностики нефропатії у хворих на цукровий діабет.

Валентин Миколайович є автором і співавтором 475 друкованих наукових праць, з них 7 монографій та книг, він отримав 12 авторських свідоцтв і патентів.

Професор В.М. Славнов вніс суттєвий внесок в організацію радіологічної допомоги населенню України, виконуючи обов'язки головного радіолога Міністерства охорони здоров'я України в 1973-1978 рр.

Багато уваги В.М. Славнов приділяє підготовці наукових кадрів, під його керівництвом виконано та захищено 6 докторських і 19 кандидатських дисертацій.

Наукову працю В.М. Славнов успішно поєднує з громадською діяльністю. Він багато років виконував обов'язки члена правління Всесоюзного наукового товариства рентгенологів і радіологів, заступника голови Київського міського наукового товариства рентгенологів і радіологів, заступника відповідального редактора посібника «Експериментальна і клінічна радіологія». З 1973 по 1978 рік він член Президії Вченої Ради Міністерства охорони здоров'я України. Протягом 20 років є членом редакційної колегії «Українського Радіологічного журналу».

Колектив ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України» та наукова спільнота країни щиро вітають Валентина Миколайовича з ювілеєм і бажають йому доброго здоров'я, невичерпної енергії і здійснення всіх його творчих планів та довгих літ плідного життя.